

Історія України ХХ – ХХІ століття у таблиці

№	Назва періоду і роки	Основні дати	Терміни	Персоналії
1.	<i>Наддніпрянська Україна 1900-1914 рр.</i>	<p>1900-1903 рр. - економічна криза;</p> <p>1900 р. – утворення РУП (Революційна українська партія) – перша партія в Наддніпрянщині;</p> <p>1908 р. – створення ТУП – Товариство українських поступовців;</p> <p>1905 р. – перша Просвіта в Одесі;</p> <p>1906 р., 1910 р., - Столипінська реформа;</p> <p>1911 – 1913 рр. – справа Бейліса</p>	<p>Монополія - велике підприємство чи об'єднання підприємств, що концентрує у своїх руках значну частину виробництва і збуту певного виду продукції на ринку з метою одержання максимальних прибутків.</p> <p>Хутір - земельна ділянка, що виділялася у приватне володіння селянській родині з перенесенням на неї садиби.</p> <p>Відруб - земельна ділянка, що її могли отримати селяни внаслідок столипінської аграрної реформи, виділившись з общини.</p> <p>Чорносотенці - збірна назва для низки російських монархічних і ультра націоналістичних організацій, що виникли після революції 1905 року в</p>	<p>Євген Чикаленко (1861—1929) - громадсько-політичний і культурний діяч, меценат, активний член «Старої громади», один із засновників УДП і Товариства українських поступовців, член Української Центральної Ради, фінансував видання українських газет «Громадська думка», «Рада». Автор «Спогадів» та «Щоденника», які дають багатий матеріал до історії українського руху ХІХ і початку ХХ століть.</p> <p>Микола Міхновський (1873—1924) - громадсько-політичний діяч, основоположник українського націоналізму, автор брошури «Самостійна Україна»; ідеолог і провідник Братства тарасівців, засновник Української народної партії, один із лідерів Української демократично-хліборобської партії, член Братства самостійників; один із засновників Українського військового клубу ім. П.Полуботка й Першого українського полку ім.Б.Хмельницького.</p> <p>В'ячеслав Липинський (1882-1931) - історик і політолог, ідеолог українського консервативно-монархічного руху. Один</p>

			Російській імперії. Страйк - колективне припинення роботи працівниками промисловості, сільського господарства чи держслужбовцями.	із організаторів Української демократично-хліборобської партії та «Українського союзу хліборобів-державників». За Гетьманату та Директорії (червень 1918 — липень 1919) — дипломатичний представник в Австро-Угорщині.
2.	<i>Українські землі у складі Австро-Угорської імперії 1900-1914 рр.</i>	<p>1900 р. - обрання А.Шептицького митрополитом греко-католицької церкви.</p> <p>1907 р. - впровадження в Австро-Угорській імперії загального виборчого права для чоловіків.</p> <p>1908 р. - убивство українським студентом М. Січинським намісника Галичини графа А. Потоцького.</p> <p>1911 р. - заснування бойскаутської організації «Пласт».</p>	<p>Народне віче - багатотисячні народні збори, які скликалися для вирішення важливих для суспільства і держави питань.</p> <p>Загальне виборче право - один із ключових принципів демократизації суспільства, який передбачає надання права голосу максимальній кількості дорослого населення (як правило з 18 років), незалежно від статі, становища в суспільстві, майнового становища, освітнього рівня.</p> <p>Національна автономія - автономія за національним принципом, форма розв'язання національного питання, запропонована австрійськими соціал-демократами.</p>	<p>Андрей Шептицький (1865-1944) - церковний, культурний та громадський діяч, митрополит Української греко-католицької церкви, меценат, дійсний член Наукового товариства ім.Т.Шевченка. Метою життя митрополита була єдність Української Церкви та побудова Української Держави, "наділеної християнською душею".</p> <p>Іван Боберський (1873—1947) - громадський діяч, педагог, один із засновників молодіжних спортивно-пожежних патріотичних товариств «Сокіл», «Січ», «Пласт», член Бойової управи УСС, член Головної української ради, автор підручників із фізичного виховання.</p> <p>Кирило Трильовський (1864 — 1941) - громадсько-політичний діяч, основоположник і один з керівників Української радикальної партії, творець січового руху, адвокат, редактор часописів „Зоря”, „Хлопська правда”, „Січові вісті”, „Громадський голос”; депутат парламенту Австрії та галицького</p>

			<p>Молодіжна спортивно-фізкультурна організація - форма залучення молоді до національно-визвольної боротьби в Галичині. Існували такі організації, як «Сокіл», «Січ».</p>	<p>сейму, голова Бойової управи УСС, член Національної Ради ЗУНР.</p>
3.	<p><i>Україна в роки I Світової війни 1914 – 1917 рр.</i></p>	<p>серпень 1914 р. - утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців, створення Союзу визволення України. 1914 р. - Галицька битва. Взяття Львова. 1915 р. - утворення Загальної української ради. 1916 р. - Брусиловський прорив.</p>	<p>Світова війна - збройний конфлікт, у який утягнуто кілька держав або їх коаліцій, за переділ уже поділеного світу, переділ колоній, сфер впливу і отримання прибутків, поневолення інших народів. Мобілізація - комплекс заходів, спрямованих на переведення державної інфраструктури та військових сил країни у військовий стан у зв'язку з надзвичайними умовами всередині країни або ж за її межами. Евакуація - комплекс заходів щодо організованого вивезення (виведення) населення з районів у разі виникнення безпосередньої загрози</p>	<p>Кость Левицький (1859—1941) - громадський, політичний і державний діяч, один із засновників Української національно-демократичної партії, депутат австрійського парламенту та Галицького сейму, керівник Головної української (згодом Загальної української) ради, засновник і голова Національної Ради у Львові. Дмитро Донцов (1883—1973) - український політичний діяч, публіцист, літературний критик, ідеолог українського націоналізму, голова Союзу визволення України, автор праць, у яких обґрунтував необхідність політичної незалежності України. Андрій Жук (1880-1968) - громадський і політичний діяч, публіцист, кооператор. У 1901—1911 — член РУП та УСДРП. З початком Першої світової війни виступив ініціатором створення СВУ, був членом його Президії, членом ГУР, а згодом ЗУР у Відні (1915—1916) і Центральної Управи УСС. За Центральної Ради — на</p>

			<p>життю та заподіяння шкоди здоров'ю людей.</p> <p>Союз визволення України - політична організація, утворена емігрантами з Наддніпрянщини Д. Донцовим, Д. Дорошенком та ін. у серпні 1914 р. у Львові, яка ставила за мету створення самостійної соборної Української держави.</p> <p>Головна українська рада - міжпартійна організація на чолі з К. Левицьким, утворена представниками політичних партій Галичини УНДП, УРП, УСДП у серпні 1914 р. у Львові, яка ставила за мету здобуття автономії України у складі Австро-Угорщини.</p>	<p>дипломатичній роботі при українському посольстві у Відні і радник Міністерства закордонних справ УНР. У 1930 повернувся до Львова, займався кооперативною діяльністю.</p> <p>Михайло Галушинський (1878-1931) - перший командант легіону Українських січових стрільців, згодом - військовий секретар УСС. 1909-1914 рр. - директор Рогатинської приватної гімназії, один з організаторів гімназійного руху в Галичині. У 1923—1931 рр. - очільник товариства «Просвіта».</p> <p>Вільгельм Франц фон Габсбург-Лотаринзький (Василь Вишиваний) (1895-1948) - австрійський архикнязь, полковник Українських Січових Стрільців, поет. Належав до династії Габсбургів, онук австрійського імператора Франца Йосифа I. Із молодих років проживав в українському середовищі Галичини. Самостійно вивчив українську мову. Брав участь у Першій світовій війні. У квітні 1918 р. був призначений командиром УСС. У 1919—1920 рр. співпрацював із С. Петлюрою. У 1921 р. повернувся до Відня. Був тісно пов'язаний з українською еміграцією. У 1947 р. був заарештований радянськими спецслужбами. Загинув у радянських таборах.</p>
--	--	--	---	---

<p>4.</p>	<p><i>Початок Української революції 1917 – 1918 рр.</i></p>	<p>березень 1917 р. - утворення Української Центральної Ради. квітень 1917 р. - Всеукраїнський Національний конгрес. червень 1917 р. - ухвалення I Універсалу УЦР. липень 1917 р. - ухвалення II Універсалу УЦР. листопад 1917 р. - ухвалення III Універсалу УЦР. 22 січня 1918 р. - ухвалення IV Універсалу УЦР, проголошення незалежності УНР. січень 1918 р. - бій під Крутами. січень (лютий) 1918 р - Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу.</p>	<p>Автономізація - процес досягнення автономії, зокрема поступове усвідомлення українцями необхідності самоуправління. Самостійники - учасники українського національного руху, які прагнули створення незалежної Української держави. Українська центральна рада - український представницький орган, після Всеукраїнського національного конгресу - революційний парламент України, який керував українським національним рухом. Період дії: 4 (17) березня 1917 - 29 квітня 1918. Установчі збори - представницька установа, створена на основі загального виборчого права й призначена для встановлення форми правління й вироблення конституції. Були декларовані у III Універсали УЦР.</p>	<p>Михайло Грушевський (1866–1934) - політичний і державний діяч, історик, голова Наукового товариства ім. Т. Шевченка, завідуючий кафедрою історії України Львівського університету, автор 10-томної «Історії України-Русі», один із співзасновників Товариства українських поступовців, голова Української Центральної Ради. Володимир Винниченко (1880-1951) - громадсько-політичний діяч, письменник, автор мемуарно-публіцистичного твору «Відродження нації», один із засновників УСДРП, голова Генерального секретаріату Української Центральної Ради, згодом Директорії УНР. Сергій Єфремов (1876—1939) - громадсько-політичний і державний діяч, літературний критик, історик літератури, член Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові, один із засновників УРП і Товариства українських поступовців, член Української Центральної Ради, секретар міжнародних справ Генерального Секретаріату УЦР, з вересня 1917 очолював Українську партію соціалістів-федералістів, віце-президент ВУАН (1922-1928рр.), репресований як один із керівників СВУ. Петро Болбочан (1883-1919) - український військовий діяч. У 1917 — підполковник Армії УНР, у січні 1918 —</p>
-----------	---	---	---	--

		<p>Більшовизм - суспільно-політична течія прихильників здійснення соціалістичної революції і встановлення диктатури пролетаріату.</p> <p>Курултай - установчі збори кримськотатарського народу, пізніше - Кримський національний парламент.</p> <p>Універсали УЦР - закони, акти конституційного значення, які приймала Українська Центральна Рада під час Української революції.</p> <p>Генеральний Секретаріат - перший український уряд, створений Центральною Радою у червні 1917 р. внаслідок прийняття Першого Універсалу.</p> <p>Вільне козацтво - національні добровільні військово-міліційні формування часів національно-визвольних змагань 1917 — 1921 років, що діяли в Україні та на Кубані</p> <p>Народний секретаріат -</p>	<p>учасник боїв проти більшовицького наступу, керівник військової операції в Криму. В період Української держави — полковник, командир II Запорізького полку. В листопаді 1918 керував антигетьманським повстанням у Харкові. За Директорії командував усіма військовими частинами Лівобережної України.</p> <p>Номан Челебіджіхан (1885-1918) - кримськотатарський політичний і державний діяч. Один з організаторів першого Курултаю, голова уряду проголошеної в 1917 році Кримської народної республіки, перший муфтії мусульман Криму, Литви, Польщі і Білорусі. Автор вірша крим. «Ant etkenmen!» («Я присягнувся!»), який став національним гімном кримських татар.</p>
--	--	--	---

			перший радянський уряд УНР, створений більшовиками на I Всеукраїнському з'їзді рад у Харкові у грудні 1917 р.	
5.	<i>Боротьба за українську державність 1918 – 1921 рр.</i>	<p>29 квітня 1918 р. - державний переворот і прихід до влади П. Скоропадського.</p> <p>1 листопада 1918 р. - «Листопадовий зрив» у Львові.</p> <p>13 листопада 1918 р. - проголошення Західноукраїнської народної республіки (ЗУНР).</p> <p>листопад 1918 р. - заснування Української академії наук.</p> <p>14 листопада 1918 р. - утворення Директорії</p> <p>22 січня 1919 р. - Акт злуки УНР та ЗУНР.</p> <p>грудень 1919 – травень 1920 рр. - перший «Зимовий похід» армії УНР.</p> <p>квітень 1920 р. - Варшавська угода.</p> <p>березень 1921 р. - Ризький мир.</p>	<p>Директорія - тимчасовий революційний орган на чолі з В. Винниченком, створений 14 листопада 1918 р. для організації анти гетьманського повстання, згодом вищий орган державної влади УНР.</p> <p>Соборність - усі етнічні землі зібрані до купи тією чи іншою державою.</p> <p>Отаманщина - засилля неконтрольованих збройних формувань в умовах відсутності чи недостатньої міці державної влади. Термін вперше виник в описах нерегулярних підрозділів на теренах України у 1918—1923 роках.</p> <p>Воєнний комунізм - економічна політика більшовиків 1919—1921 рр., запроваджена в роки громадянської війни з метою зосередження всіх</p>	<p>Павло Скоропадський (1873–1945) - український державний і політичний діяч, генерал-майор, флігель-ад'ютант російського імператора Миколи II, учасник Першої світової війни, командуючий Першим українським корпусом, почесний військовий отаман Вільного козацтва, гетьман Української Держави (1918 р.).</p> <p>Дмитро Вітовський (1887–1919) - український військовий і державний діяч, командуючий куренем Легіону Українських січових стрільців під час Першої світової війни, організатор Листопадового повстання 1918 р. у Львові, секретар військових справ ЗУНР, полковник УГА, член делегації УНР на Паризькій мирній конференції.</p> <p>Євген Петрушевич (1863–1940) - український громадсько-політичний діяч, депутат австрійського парламенту та Галицького сейму, член Головної української (згодом Загальної української) ради, президент ЗУНР, після</p>

		<p>1921 р. - утворення Української автокефальної православної церкви(УАПЦ). листопад 1921р. - другий «Зимовий похід» армії УНР.</p>	<p>трудовах і матеріальних ресурсів у руках держави. Червоний терор - арешти або знищення противників більшовиків із метою залякування і фізичного знищення. Інтервенція - втручання однієї або кількох держав у справи іншої держави або в її взаємозв'язки з третіми державами. Чортківська офензива - історична назва наступальної військової операції Української Галицької Армії (УГА) здійсненої в період з 7 по 28 червня 1919 року. Київська катастрофа - події серпня 1919 року в Україні, похід Української Галицької Армії на Київ. Вперше спробу зайняти Київ катастрофою назвав Симон Петлюра.</p>	<p>проголошення злуки УНР і ЗУНР — член Директорії, прихильник відновлення незалежності ЗУНР після підписання Варшавського договору 1920 р.</p> <p>Симон Петлюра (1879–1926) - громадсько-політичний і державний діяч, публіцист, член РУП і УСДРП, автор статті «Війна і українці», член Української Центральної Ради, секретар військових справ першого українського уряду — Генерального Секретаріату, Головний отаман військ УНР (з листопада 1918 р.). Голова Директорії УНР (9 травня 1919 — 10 листопада 1920).</p> <p>Нестор Махно (1888–1934) - український повстанський отаман, один з лідерів анархістського руху. Влітку 1918 р. розпочав боротьбу проти влади П. Скоропадського, у середині грудня 1918 р. він уклав угоду з керівництвом Директорії УНР, яка виявилась недовготривалою. У січні 1919 р. розпочав боротьбу проти денікінців, військ Директорії і Антанти. Кілька разів ішов на зближення з більшовиками. З кінця листопада 1920 р. до серпня 1921 р. Махно вів боротьбу проти більшовицької влади.</p> <p>Василь Липківський (1864-1937) -</p>
--	--	--	---	--

				<p>український релігійний діяч, церковний реформатор, проповідник, педагог, публіцист, письменник і перекладач, борець за автокефалію українського православ'я, творець і перший митрополит Київський і всієї України відродженої 1921 року Української Автокефальної Православної Церкви.</p> <p>Григорій Нарбут (1886-1920) - художник-графік, член Української академії мистецтв. На замовлення УЦР і гетьманського уряду виконав проекти грошових знаків, поштових марок, державного герба і печатки, форми для війська, обкладинок до ратифікаційних актів, грамот із нагоди урочистих подій тощо. За більшовицької влади оформлював книжкові видання, журнали, виступав із політичними карикатурами на білогвардійців.</p> <p>Володимир Вернадський (1863-1945) - філософ, автор вчення про ноосферу і біосферу. Один із засновників Української академії наук (1918) та її перший президент. Засновник Національної бібліотеки Української держави в Києві (нині — Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського).</p>
--	--	--	--	---

				Християн Раковський (1873–1941) - політичний і державний діяч УСРР, член КП(б)У, голова Раднаркому УСРР 1919—1923 рр., прихильник розширення політичної та економічної самостійності УСРР, посол СРСР у Великій Британії та Франції.
6.	<i>Українська СРР в умовах політики НЕП 1921 – 1928 рр.</i>	<p>1921 - 1923 рр. - голод в Україні.</p> <p>1922 р. - входження УСРР до складу СРСР.</p> <p>1923 р. - початок політики «коренізації/українізації» в УСРР.</p> <p>1925 р. - завершення відбудови промисловості, курс на індустріалізацію.</p>	<p>НЕП - економічна політика більшовиків у 1921—1928 рр., запроваджена з метою подолання соціально-економічної та політичної кризи й побудови радянської моделі соціалізму шляхом використання елементів ринкових відносин.</p> <p>Трест - об'єднання виробничих підприємств певних галузей промисловості. У трести об'єднувалися шахти, будівельні управління, цукрові заводи та ін. підприємства.</p> <p>Індустріалізація - процес створення великого машинного виробництва в усіх галузях народного господарства, насамперед у промисловості</p>	<p>Олександр Шумський (1890—1946) - радянський державний діяч, член КП(б)У, народний комісар освіти УСРР (1919 р., 1924—1927 рр.), прихильник політики українізації, звинувачений у «націоналістичному ухилі» (шумськізмі).</p> <p>Микола Хвильовий (1893—1933) - письменник, публіцист, один із засновників Спілки пролетарських письменників «Гарт», Вільної академії пролетарської літератури (ВАПЛІТЕ), автор творів «Я (Романтика)», «Камо грядеши?», «Україна чи Малоросія», ініціатор літературної дискусії під гаслом «Геть від Москви» (1925—1928 рр.).</p> <p>Михайло Волобуєв (1903–1972) - український учений-економіст, професор політекономії, викладач Харківського механіко-машинобудівного інституту, автор дискусійної статті «До проблем української економіки» (1928 р.), у якій виклав концепцію економічної самодостатності УСРР. Жертва сталінського терору.</p>

			<p>Коренізація - політика залучення представників корінного населення радянських республік та автономій до місцевого керівництва та надання офіційного (а інколи — й панівного) статусу їхнім національним мовам.</p> <p>Автокефальна церква - самостійна православна церква в Україні на чолі з митрополитом В. Липківським у 1921—1930 рр., у якій богослужіння відправлялося українською мовою.</p>	<p>Микола Скрипник- (1872–1933) - радянський державний діяч, один із засновників КП(б)У, голова першого радянського уряду України — Народного Секретаріату, народний комісар освіти УСРР (1927-1933 рр.), прихильник політики українізації, звинувачений у «націоналістичному ухилі».</p>
7.	<p><i>Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні 1929 – 1939 рр.</i></p>	<p>1928/1929-1932 рр. - перша п'ятирічка</p> <p>1928 р. - Шахтинська справа</p> <p>1929 р. - рік «великого перелому», початок насильницької колективізації</p> <p>1930 р. - справа проти «Союзу Визволення України (СВУ)»</p> <p>1932 - 1933 рр. - Голодомор в Україні</p> <p>1934 р. - перенесення столиці України з</p>	<p>Тоталітарний режим - політичний режим, який передбачає встановлення всеосяжного державного контролю над усіма сферами життя суспільства шляхом терору, знищення демократичних свобод, зосередження влади в руках окремої групи політичної партії.</p> <p>Репресії - покарання з боку держави стосовно окремих громадян, соціальних, етнічних груп, що</p>	<p>Казимир Малевич (1879-1935) - український художник-авангардист, визначний діяч українського авангарду, засновник супрематизму, один з фундаторів кубофутуризму; педагог, теоретик мистецтва.</p> <p>Михайло Бойчук (1882—1937) - живописець, засновник школи художників-монументалістів, лідер групи “бойчукістів”, поєднував риси візантійського живопису з традиціями українського малярства, автор декорацій для вистав «Молодого театру» Леся Курбаса. Репресований.</p> <p>Леся Курбас (1887—1937) - режисер-</p>

		<p>Харкова до Києва 1937 р. - ухвалення Конституції УРСР. 1937-1938 рр. - «Великий терор».</p>	<p>проводяться в антидемократичних державах з метою зміцнення панування органів влади над суспільством. Націоналхулильництво - прояв націонал-комунізму, представники якого намагалися поєднати комунізм з національним рухом. Представники - М. Хвильовий, О. Шумський і М. Волобуєв. П'ятирічка - п'ятирічний план розвитку народного господарства СРСР або період, що цим планом охоплювався. Форсована індустріалізація - комплекс заходів сталінського керівництва щодо прискореного розвитку промисловості з метою ліквідації техніко-економічної відсталості та зміцнення обороноздатності СРСР. Стаханівський рух - масовий робітничий рух за підвищення продуктивності праці,</p>	<p>новатор, театральний діяч, один із засновників «Молодого театру», театру «Березіль», на сцені яких поставив вистави «Чорна пантера і білий ведмідь» В. Винниченка, «Мина Мазайло» М. Куліша тощо, поєднував українське театральне мистецтво з європейською культурою. Репресований. Олександр Довженко (1894–1956) - письменник, кінорежисер, художник-ілюстратор, один із засновників української кінематографії, працював на Одеській кіностудії, Київській кінофабриці, створив фільми «Арсенал», «Звенигора», «Земля», «Поєма про море», автор книги «Зачарована Десна». Станіслав Косіор (1889–1939) - радянський державний діяч, один із організаторів КП(б)У, генеральний секретар ЦК КП(б)У (1928—1938 рр.), прихильник суцільної колективізації, безпосередній організатор голодомору 1932—1933 рр. в Україні, сприяв згорянню українізації, організації політичних процесів, винищенню української інтелігенції. Лазар Каганович (1893–1991) - радянський партійний і державний діяч, один із найближчих прибічників Й. Сталіна, генеральний секретар ЦК КП(б)У в 1925—1928 рр., противник українізації, виступав проти політичної лінії українських націонал-комуністів О.</p>
--	--	--	--	--

		<p>досягнення високих виробничих показників за рахунок поліпшення її організації, започаткований вибійником шахти О. Стахановим.</p> <p>Колективізація - перетворення індивідуальних селянських господарств на колективні господарства (колгоспи, радгоспи).</p> <p>Розкуркулення - примусове позбавлення селян-куркулів власності під гаслом «ліквідації куркульства як класу» з метою зламати опір колективізації з боку заможних селян.</p> <p>Закон про п'ять колосків - постанова ВЦВК і РНК СРСР від 7 серпня 1932 р. про охорону соціалістичної власності, яка передбачала суворі покарання «за розкрадання колгоспного майна».</p> <p>Голодомор - цілеспрямована політика сталінського керівництва в 1932—1933 рр. на створення штучного голоду</p>	<p>Шумського і М. Хвильового, прихильник проведення суцільної колективізації, один із організаторів геноциду українців 1932–1933 років.</p> <p>Павло Вірський (1905 - 1975) - український танцівник і хореограф, Народний артист СРСР (1960).</p> <p>Григорій Верьовка (1895 - 1964) - український композитор, художній керівник і головний диригент Державного українського народного хору.</p> <p>Павло Постишев (1887–1939) - радянський державний діяч, член Політбюро ЦК КП(б)У, одночасно перший секретар Харківського, а згодом Київського обкому Компартії, один із організаторів голодомору 1932—1933 рр. в Україні, сприяв згортанню українізації, організації політичних процесів, винищенню української інтелігенції.</p>
--	--	---	--

шляхом реквізиції у селян продовольства з метою завершення суцільної колективізації.

Геноцид - здійснювані владою масові переслідування, гоніння і навіть знищення певної національної, етнічної, расової, соціальної, культурної, релігійної спільноти.

Чорна дошка - статус села чи району на території Української СРР, який передбачав блокаду та посилений терор голодом цивільного населення під час геноциду українського народу 1932—1933.

Розстріляне відродження - трагічний період піднесення української культури у 1930-ті рр., пов'язаний з установленням тотального контролю більшовицького режиму над культурою й фізичним знищенням кращих представників української літератури й мистецтва.

ГУЛАГ - у СРСР у 1934–

			<p>1956 роках підрозділ НКВС, який керував системою виправничо-трудова (офіційна назва у 1920-х роках — концентраційних) таборів.</p> <p>Паспортна система - запровадження паспортної системи у містах, а селянам видача паспортів заборонялась (фактичне прикріплення до землі).</p> <p>Соціалістичний реалізм (соцреалізм) - термін, що закріпився у радянському мистецтвознавстві для позначення художнього методу та стилю, що панував у СРСР з 30-х років ХХ сторіччя.</p>	
8.	<i>Західноукраїнські землі в міжвоєнний період 1921 – 1939 рр.</i>	<p>1920 р. - підписання Бессарабського протоколу, визнання країнами Антанти входження Бессарабії до складу Румунії.</p> <p>1923 р. - визнання країнами Антанти входження Східної Галичини до складу Польщі, саморозпуск уряду ЗУНР.</p>	<p>Осадництво - політика польського уряду, яка полягала в заохоченні переселення польських колоністів у 1920-х роках на західноукраїнські землі, які перебували у складі Польщі.</p> <p>Паціфікація - політика масових репресій польського уряду щодо населення Західної України</p>	<p>Євген Коновалець (1891–1938) - український військовий і політичний діяч, керівник Галицько-Буковинського куреня Українських січових стрільців, полковник Армії УНР, ініціатор створення і голова Української військової організації, перший голова Проводу Організації українських націоналістів.</p> <p>Залозецький-Сас Володимир Сергій (1884-1965) - український (буковинський) політик, громадський діяч, дипломат, мистецтвознавець, меценат. Член</p>

		<p>1925 р. - утворення Українського національно-демократичного об'єднання(УНДО).</p> <p>1929 р. - утворення Організації українських націоналістів (ОУН).</p> <p>1930 р. - проведення польською владою політики «пацифікації».</p> <p>1938 р. - надання автономії Підкарпатській Русі у складі Чехо-Словаччини.</p> <p>15 березня 1939 р. - проголошення незалежності Карпатської України.</p>	<p>у 1930-х рр., яка передбачала придушення виступів за допомогою поліції і військ.</p> <p>Русинство - суспільно-політична течія в національному русі Закарпаття, представники якої вважали карпатоукраїнців окремим слов'янським народом і виступали за автономію, а в перспективі — за незалежність краю.</p> <p>Тасмний університет - український нелегальний вищий навчальний заклад у Львові. Заснований у липні 1921 року, існував до 1925 року.</p> <p>Інтегральний націоналізм - теорія Д. Донцова, ідеологія ОУН, що заперечувала ліберальні цінності й проповідувала рішучі дії заради національних інтересів.</p> <p>Політична еміграція - вимушена чи добровільна зміна місця проживання людей (емігрантів, переселенців з політичних причин).</p>	<p>буковинської делегатури Української Національної Ради ЗУНР (1918), голова українського правління Буковини (з 10 листопада 1918). Співзасновник і голова Української національної партії на Буковині (1927—1938). Сенатор румунського парламенту (1928—1932, 1934— 1938). Голова Української національної громади в Румунії (1940). Засновник і голова Українського музею народові дання в Чернівцях (1927—1940). З 1944 на еміграції в Австрії.</p> <p>Василь Мудрий (1893-1966) - співзасновник і заступник голови УНДО (1928-1935), голова УНДО (1935-1939), обраний послом (депутатом) до сейму Польщі (1935). Співробітник референту зовнішніх зав'язків Проводу українських націоналістів (1943-1944).</p> <p>Августин Волошин (1874-1945) - громадський, державний і культурний діяч, педагог, науковець, професор математики і фізики, автор понад 40 книг, здебільшого підручників і праць з педагогіки та психології; греко-католицький священник Мукачівської єпархії, 1938р. прем'єр-міністр автономного уряду Карпатської України, в 1939 р. став президентом цієї держави.</p> <p>Іван Багряний (1906-1963) - український поет, прозаїк, публіцист, політичний діяч. Автор роману "Тигролови".</p>
--	--	--	--	---

9.	<i>Україна під час Другої світової війни 1919 – 1945 рр.</i>	<p>23 серпня 1939 р. - радянсько-німецький пакт про ненапад (пакт Молотова-Ріббентропа) і таємний протокол до нього.</p> <p>1 вересня 1939 р. - початок Другої світової війни.</p> <p>17 вересня 1939 р. - вступ Червоної армії на територію західної України.</p> <p>червень 1940 р. - вторгнення Червоної армії на територію Бессарабії та Північної Буковини.</p> <p>22 червня 1941 р. - напад Німеччини на СРСР - початок Великої Вітчизняної війни.</p> <p>30 червня 1941 р. - проголошення Акта відновлення Української Держави.</p> <p>14 жовтня 1942 р. - створення Української повстанської армії(УПА).</p> <p>грудень 1942 р. - початок вигнання</p>	<p>Радяннізація - політика радянської влади в Західній Україні, яка передбачала зміни в економічному, політичному й духовному житті згідно з виробленими в СРСР зразками.</p> <p>Новий порядок - жорстокий окупаційний режим, запроваджений німецькою адміністрацією на окупованій території СРСР, що супроводжувався терором, репресіями, масовими стратами населення.</p> <p>План Барбаросса - кодова назва плану блискавичної війни Третього Рейху проти СРСР, передбачав швидкоплинну військову кампанію з повним розгромом Червоної Армії та захопленням європейської частини СРСР по лінії Волга — Архангельськ.</p> <p>План Ост - план окупаційної політики німецького командування, який передбачав установа «нового</p>	<p>Тарас Бульба (Боровець) (1908-1981) - український військовий і політичний діяч. У 1939—1941 рр. брав участь в організації націоналістичного підпілля на Поліссі та Волині. На початку радянсько-німецької війни організував та очолював партизанські підрозділи «Поліської Січі». За деякими даними в листопаді 1943 р. був заарештований гестапо у Варшаві й ув'язнений до концтабору Саксенгаузен. Звільнений у вересні 1944 р. З 1948 р. жив в еміграції в Канаді. Видавав журнал «Меч і воля». Помер у Торонто. Автор спогадів «Армія без держави».</p> <p>Степан Бандера (1909–1959) - український політичний діяч, один із лідерів Організації українських націоналістів, противник польської політики «пацифікації», голова ОУН-Б, прихильник відновлення української державності.</p> <p>Андрій Мельник (1890–1964) - український військовий і політичний діяч, полковник Армії УНР, співзасновник УВО, один із лідерів Організації українських націоналістів, голова ОУН-М, після смерті Є. Коновальця -голова Проводу ОУН, прихильник відновлення української державності.</p> <p>Ярослав Стецько (1912 - 1986) - український політичний та військовий діяч, активний діяч ОУН. З 1941 р. —</p>

		<p>німецьких військ та їх союзників з України. 6 листопада 1943 р. - визволення Києва. січень — лютий 1944 р. - Корсунь-Шевченківська наступальна операція. вересень - жовтень 1944 р. - Карпатсько-Ужгородська наступальна операція. 28 жовтня 1944 р. - визволення всієї території України. 9 травня 1945 р. - завершення Великої Вітчизняної війни, День Перемоги. 2 вересня 1945 р. - завершення Другої світової війни.</p>	<p>порядку» на окупованій території СРСР. Голокост - загибель значної частини єврейського населення Європи внаслідок нацистської політики планомірного й організованого фізичного знищення євреїв у Німеччині та на захоплених нею територіях у 1933—1945 рр. Колабораціонізм - співробітництво населення окупованих країн з окупаційною адміністрацією в роки Другої світової війни. Остарбайтери - німецький термін для означення осіб, яких гітлерівці вивезли з східних окупованих територій на примусові роботи до Німеччини. Концтабори - табір-в'язниця для військовополонених і цивільних у воєнний час або у країнах з тоталітарним режимом. Рух Опору - національно-визвольний</p>	<p>перший заступник провідника ОУН-Б С. Бандери. У 1942–1944 рр. перебував у німецькому концтаборі Заксенхаузен. Після звільнення керував антибільшовицьким блоком народів, був головою Проводу ОУН-Б. Роман Шухевич (1907–1950) - український політичний і військовий діяч, член Організації українських націоналістів (з 1929 р.), один із організаторів Карпатської Січі — збройних сил Карпатської України (1938 р.), головнокомандувач Української повстанської армії (1943—1950 рр.), голова Секретаріату Української головної визвольної ради (1943–1950 рр.). Кирил Осьмак (1890-1960) - діяч Української Центральної Ради, діяч ОУН, Президент Української Головної Визвольної Ради. У 1944 р. заарештований, перебував в ув'язненні у Львові, Дрогобичі, Києві. 1948 р. засуджений до 25 років ув'язнення, яке відбував у тюрмі у Владимирі (Росія). Помер у в'язниці. Іван Кожедуб (1920 - 1991) - радянський військовий діяч, льотчик-ас часів Другої світової війни, найбільш результативний льотчик-винищувач в авіації союзників. Тричі Герой Радянського Союзу. Маршал авіації. Олексій Берест (1921 - 1970) - український радянський військовик,</p>
--	--	---	--	---

			<p>антифашистський рух народів на окупованих Німеччиною та її союзниками територіях.</p> <p>Український штаб партизанського руху (УПШР)- орган керівництва радянськими партизанськими формуваннями України часів радянсько-німецької війни.</p> <p>Похідні групи - групи які були створені ОУН («мельниківцями») та ОУНР («бандерівцями») з метою організації зі свідомих українців на українських землях органів місцевого самоуправління під час Другої Світової війни.</p> <p>Поліська Січ - підпільна збройна формація, створена на Поліссі (Північна Україна) влітку 1941 року.</p> <p>Бандерівці - члени ОУН Б (крило самостійників-державників, яке очолював С.Бандера). Ця назва вживалася радянською пропагандою в негативному значенні, як</p>	<p>Герой України, лейтенант Червоної Армії, що встановив, разом з Михайлом Єгоровим та Мелітоном Кантарією, Прапор Перемоги на даху німецького Рейхстагу о 21.50 30 квітня 1945.</p> <p>Амет-Хан Султан (1920-1971) - національний герой кримськотатарського народу. Радянський льотчик-ас, двічі Герой Радянського Союзу, учасник Другої світової війни.</p> <p>Василь Порик (1920-1944) - активний учасник Руху Опору у Франції в роки Другої світової війни, командир партизанського загону, що боровся проти німецьких окупантів у Північній Франції, член Центрального комітету радянських військовополонених у Франції, лейтенант Червоної Армії, Герой Радянського Союзу.</p> <p>Кузьма Дерев'янка (1904 - 1954) - український радянський військовий діяч, Герой України, генерал-лейтенант. 2 вересня 1945 року приймав капітуляцію Японії.</p> <p>Олена Теліга (1906-1942) - українська поетеса, публіцистка, літературний критик, діячка ОУН. У 1941 р. разом з похідними групами ОУН вирушила до Києва, де організувала Спільку українських письменників, редагувала літературно-мистецький додаток до газети «Українське слово» — часопис «Литаври». Після початку масових</p>
--	--	--	--	--

			<p>синонім бандитизму, загалом позначаючи українське націоналістичне підпілля під час і після Другої світової війни.</p> <p>Чорносвітники - піхотні підрозділи Червоної армії, оформлювані із цивільного населення окупованих територій після їх звільнення від нацистів Червоною армією.</p> <p>Український визвольний рух - національно-визвольний рух на етнічних українських землях у 1920 - 1950 роках, який мав за мету поновлення української незалежної держави.</p> <p>Східний вал - стратегічний оборонний рубіж німецьких військ на радянсько-німецькому фронті, створений до осені 1943 р. на лінії р. Нарва, Псков, Вітебськ, Орша, р. Сож, середній перебіг Дніпра, р. Молочна.</p> <p>Випалена земля - метод ведення війни за допомогою знищення всього корисного, того що</p>	<p>репресій гітлерівців проти українських націоналістів відмовилася залишити місто й далі провадила літературну та політичну діяльність. 7 лютого 1942 року заарештована й разом з чоловіком розстріляна в Бабиному Яру.</p> <p>Семен Тимошенко (1895–1970) - радянський військовий діяч, генерал, учасник Великої Вітчизняної війни, командуючий військами Південно-Західного фронту після загибелі М.Кирпоноса. У травні 1942 р. керував Харківською операцією, під час якої його війська були оточені і зазнали поразки. Командуючи Сталінградським фронтом, зупинив противника і не допустив його виходу до Волги (липень-вересень 1942 р.). З березня 1943 р. - представник Ставки Верховного головнокомандування.</p> <p>Михайло Кирпонос (1892–1941) - радянський військовий діяч, генерал-полковник, Герой Радянського Союзу, учасник Великої Вітчизняної війни, командувач військами Південно-Західного фронту, загинув під час оборони Києва.</p> <p>Сидір Ковпак (1887–1967) - український радянський військовий і державний діяч, генерал-майор, учасник Великої Вітчизняної війни, командир Путивльського партизанського загону, пізніше — з'єднання партизанів, яке</p>
--	--	--	---	--

			<p>може слугувати життєзабезпеченню або існуванню як військ противника, так і цивільного населення — на території, яку може бути зайнято противником.</p> <p>Депортація - примусове виселення окремих осіб, груп, народів із місця постійного проживання.</p>	<p>здійснило Карпатський рейд (1943р.), автор спогадів «Від Путивля до Карпат».</p> <p>Олексій Федоров (1901–1989) - радянський військовий діяч, учасник Великої Вітчизняної війни, командир радянського партизанського загону, пізніше — Чернігівсько-Волинського з'єднання партизанів.</p> <p>Олександр Сабуров (1908–1974) - радянський військовий діяч, генерал-майор військ НКВД, учасник Великої Вітчизняної війни, У жовтні 1941 р. очолив радянський партизанський загін. З березня 1942 р. до квітня 1944 р. командував партизанським з'єднанням, що діяло у Сумській, Житомирській, Волинській та Рівненській областях.</p>
10.	<i>Україна в перші повоєнні роки 1945 – 1953 рр.</i>	<p>1945 р. - входження Закарпаття до складу УРСР.</p> <p>квітень 1945 р. - Україна стає співзасновницею ООН.</p> <p>березень 1946 р. - «ліквідація» УГКЦ.</p> <p>1946 - 1947 рр. - голод в Україні</p> <p>квітень-липень 1947 р. - проведення польською владою операції «Вісла»</p> <p>жовтень 1947 р. -</p>	<p>Відбудова - процес відновлення зруйнованої війною промислового потенціалу, соціально-культурної сфери, повернення населення до мирного життя.</p> <p>Операція Вісла - примусове виселення українців, що проживали у прикордонних з УРСР районах Холмщини та Лемківщини, на Захід і Північ Польщі в 1947 р.</p> <p>Операція Захід -</p>	<p>Олександр Богомолець (1881-1946) - український учений-патофізіолог. Основоположник української школи патологічної фізіології, ендокринології і геронтології, організатор української науки.</p> <p>Сергій Лебедєв (1902-1974) - вчений, академік, творець першого в континентальній Європі комп'ютера.</p> <p>Андрій Малишко (1912-1970) - український поет-лірик, поет-пісняр, публіцист, перекладач, громадський діяч. Автор поем «Ярина» (1938), «Кар-малюк» (1940), «Дума про козака Данила» (1941), збірок поезій «За синім морем» (1950),</p>

		<p>проведення операції "Захід"</p>	<p>примусове виселення населення Західної України (за винятком Закарпаття), проведене 21 жовтня 1947 року.</p> <p>Космополітизм - ідеологія, яка проповідує байдуже ставлення до свого народу, до своєї Батьківщини, відмову від національних традицій і культур, патріотизму, заперечує державний і національний суверенітет.</p> <p>Ждановщина - система заходів радянського керівництва, пов'язаних з ім'ям секретаря ЦК ВКП(б) О. Жданова, що мали на меті відновлення ідеологічного контролю над суспільством.</p> <p>Лисенківщина - період в біологічній науці й практиці, пов'язаний із проявом культу особи президента ВАСГНІЛ академіка Т. Лисенка, що виявилось в переслідуванні інакомислення в галузі сільгоспнауки, гоніннями на вчених-генетиків.</p> <p>Холодна війна - глобальна</p>	<p>«Що записано мною» (1956), «Полудень віку» (1960), «Віщий голос» (1961), «Далекі орбіти» (1962) та ін.</p> <p>Максим Рильський (1895-1964) - український радянський поет, перекладач, публіцист, громадський діяч, мовознавець, літературознавець. Академік АН УРСР. Представник неокласицизму.</p> <p>Володимир Сосюра (1898 - 1965) - український письменник, поет-лірик, автор понад 40 збірок поезій, широких епічних віршованих полотен (поем), роману «Третя Рота», козак Армії УНР.</p> <p>Павло Тичина (1891-1967) - український поет, перекладач, публіцист, громадський та державний діяч доби УНР та УРСР.</p> <p>Володимир Філатов (1875-1956) - радянський науковець, офтальмолог, хірург, винахідник, поет, художник, мемуарист російського походження, академік, дійсний член Академії наук УРСР (з 1939 року) та Академії медичних наук СРСР (з 1944 року), доктор медицини, професор.</p> <p>Василь Кук (1913-2007) - генерал-хорунжий, головнокомандувач УПА з 1950 (після загибелі Р. Шухевича). 1954 узятий у полон військами МГБ СРСР та без вироку суду провів у в'язницях 6 років.</p> <p>Йосип Сліпий (1892-1984) - український церковний діяч, ректор Львівської</p>
--	--	------------------------------------	--	--

			геополітична, економічна та ідеологічна конфронтація між СРСР і його союзниками, з одного боку, та США, країнами Західної Європи і їх союзниками — з іншого, що тривала з середини 1940-х до початку 1990-х років.	духовної семінарії, патріарх УГКЦ, звинувачений у «ворожій діяльності проти УРСР» і засуджений до 8 років ув'язнення (1945 р.), звільнений з ув'язнення й висланий за межі СРСР завдяки виступам відомих політичних діячів країн світу на його захист (1963р.). Дмитро Мануїльський (1883–1959) - радянський державний і партійний діяч, заступник голови Раднаркому УРСР, народний комісар закордонних справ УРСР (1944 р.), голова делегації УРСР на міжнародній конференції у Сан-Франциско (1945 р.) та на Паризькій мирній конференції (1947 р.).
11.	<i>Україна в умовах десталінізації 1953 – 1964 рр.</i>	1953-1954 рр. - повстання політичних в'язнів в сталінських концтаборах. Ліквідація ГУЛАГу. лютий 1954 р. - входження Кримської області до складу УРСР. 1956 р. - XX з'їзд КПРС, засудження культу особи. 1957 р. - запуск першого штучного супутника Землі, початок «Космічної ери». 1959 р. - утворення Української робітничо-	Десталінізація - процес ліквідації та розвінчання культу особи і сталінської політичної системи, створеної радянським лідером Йосипом Сталіним. Сталінське керівництво було змінено після його смерті 5 березня 1953 року. Культ особи - безмірне звеличення особи, сліпе поклоніння, а іноді й обожнювання людини, яка займає найвище становище в політичній чи релігійній ієрархії, надмірне	Катерина Білокур (1900-1961) - українська художниця, майстер народного декоративного живопису, представниця «наївного мистецтва». Левко Лук'яненко (1927-2018) - український політичний і громадський діяч, адвокат, правозахисник, один із засновників Української робітничо-селянської спілки (1958 р.) й Української Гельсінської групи (1976 р.), засуджений за «антирадянську агітацію і пропаганду» до страти, згодом заміненої ув'язненням, автор книги «Сповідь у камері смертників», автор Акту про незалежність України від 24 серпня 1991 р., балотувався на посаду Президента України, був народним депутатом

		<p>селянської спілки. 1959 р. - утворення клубу творчої молоді "Сучасник" у Києві. 1961 р. - перший політ людини в космос (Юрій Гагарін).</p>	<p>перебільшення заслуг, функцій і ролі лідера. Лібералізація - запровадження в суспільстві більшої політичної, економічної, духовної свободи; створення умов для рівної, вільної діяльності політичних партій та організацій. Політична реабілітація - виправдання, відновлення в правах незаконно засудженої особи або народу; скасування правових наслідків судового вироку щодо особи, необґрунтовано притягнутої до судової відповідальності. Відлига - період 1953—1964 рр. в історії СРСР і УРСР, що характеризувався відмовою від крайніх прояв сталінського тоталітарного режиму й лібералізацією суспільно-політичного життя. Раднаргоспитериторіальні органи управління промисловістю</p>	<p>незалежної України кількох скликань, Герой України. Іван Світличний (1929–1992) - український політичний і громадський діяч, поет, літературний критик, правозахисник, неодноразово засуджений за «антирадянську агітацію і пропаганду» до ув'язнення, автор збірки поезій «Серце для куль і для рим», лауреат літературної премії ім. В. Стуса, Державної премії ім. Т. Шевченка (посмертно). Василь Стус (1938–1985) - український поет, літературознавець, літературний критик, представник «шістдесятників», учасник акції протесту у київському кінотеатрі «Україна» 1965 р., правозахисник, член Української Гельсінської групи, неодноразово заарештований і засуджений за «антирадянську агітацію і пропаганду», помер у таборі для політв'язнів, автор поетичної збірки «Дорога болю», лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка (посмертно). Алла Горська (1929–1970) - українська художниця, представник покоління «шістдесятників», діяч правозахисного руху, співзасновниця Клубу творчої молоді в Києві, учасниця щорічних Шевченківських свят, автор творів «Автопортрет з сином», «Біля річки», «Портрет В.Симоненка» тощо. Ліна Костенко (1930 р.н.) - українська</p>
--	--	---	--	--

			<p>в економічних районах у 1957—1965 рр., створені з метою ліквідації суперечок між галузевими й територіальними інтересами.</p> <p>Шістдесятники - молоде покоління талановитих письменників, митців і вчених періоду «відлиги», які боролися за оновлення радянського суспільства, збереження української мови та культури.</p> <p>Дисидентство - протистояння офіційній ідеології та політиці; виступ проти існуючого державного ладу чи загальноприйнятих норм певної країни.</p> <p>Хрущовки - дешево житло, що масово споруджувалися в СРСР під час правління М.С. Хрущова.</p>	<p>письменниця-шістдесятниця, поетеса. Перші книги «Проміння землі» (1957), «Вітрила» (1958), «Мандрівки серця» (1961) були новим словом в українській поезії. На початку 1960-х рр. Ліна Костенко брала участь у літературних вечорах Клубу творчої молоді. 1965 р. підписала лист-протест проти арештів української інтелігенції.</p> <p>Авторка поетичних збірок «Над берегами вічної ріки» (1977), «Неповторність» (1980), «Сад нетанучих скульптур» (1987), роману у віршах «Маруся Чурай» (1979, Шевченківська премія 1987), поеми «Берестечко» (1999, 2010). 2010 року опублікувала перший прозовий роман «Записки українського самашедшого».</p> <p>Євген Сверстюк (1928-2014) - видатний сучасний український публіцист і літературознавець, активний учасник національно-демократичного руху, один з його інтелектуальних лідерів. Широко розповсюджувалися в самвидаві відомі його есе «Собор у риштуванні», «Іван Котляревський сміється», «Остання сльоза», «На мамине свято».</p> <p>Василь Симоненко (1935–1963) - український поет, прозаїк, журналіст, представник покоління «шістдесятників», «лицар українського відродження», автор збірок поезій «Тиша і грім», «Земне тяжіння», лауреат Державної премії ім. Т.</p>
--	--	--	--	---

				<p>Шевченка (помертвно).</p> <p>Лесь Таниук (1938-2016) - український режисер театру і кіно, Народний артист України (2008); голова Всеукраїнського товариства «Меморіал» ім. В.Стуса (1993—2014); заступник голови НРУ (з березня 1999), член Політради НРУ (з березня 1999), член Центрального проводу НРУ (з березня 1992); член Національної комісії України у справах ЮНЕСКО (з листопада 1995).</p> <p>Сергій Корольов (1906-1966) - український радянський вчений у галузі ракетобудування та космонавтики, конструктор. Вважається основоположником практичної космонавтики. Під його керівництвом було запущено першу міжконтинентальну балістичну ракету, перший штучний супутник Землі, здійснено перший політ людини в космос та вихід людини в космос.</p>
12.	<i>Україна в період загострення кризи радянської системи 1964 – 1985 рр.</i>	<p>1965 р. - реформи в сільському господарстві та промисловості («косигінська реформа»).</p> <p>1965 р. - перша хвиля масових затримань діячів антирежимного руху.</p> <p>1972 р. - зміна політичного керівництва</p>	<p>Застій - період 1964—1985 рр. в історії СРСР і УРСР, що характеризувався кризою в усіх сферах життя радянського суспільства.</p> <p>Дефіцит - перевищення видатків державного бюджету над прибутками, показник кризового стану державних фінансів, один</p>	<p>Іван Дзюба (1931 р.н.) - літературознавець, громадський і політичний діяч. Участь у русі за незалежність України він розпочав ще у 1950-і роки. За гострі публіцистичні публікації й відкриті виступи на захист української інтелігенції, самвидавські матеріали, безпрецедентну працю «Інтернаціоналізм чи русифікація?» (1965) у 1972 р. був заарештований, у</p>

		<p>УРСР. 1972 р. - друга хвиля масових затримань діячів антирежимного руху. 1976 р. - утворення Української Гельсінської групи. 1978 р. - прийняття нової Конституції УРСР.</p>	<p>із факторів розвитку інфляції. Розвинений соціалізм - радянська офіційна назва останнього десятиліття тоталітарної радянської дійсності. Номенклатура - склад службовців, призначених чи затверджених на посади вищими органами; панівний клас радянського суспільства, партійно-державне керівництво. Русифікація - комплекс заходів, спрямованих на витиснення української мови і культури (або мови та культури інших народів) повсюдним введенням російської мови і культури, що вживалися на українських землях, які знаходилися в складі Російської імперії, СРСР з ініціативи правлячих кіл. Самвидав - неофіційне копіювання й розповсюдження нелегальної літератури, що викривала політику радянського режиму. Тамвидав - книги, які</p>	<p>2001 р. отримав звання Герой України. Валерій Марченко (1947–1984) - літературознавець, перекладач, правозахисник, автор листів-протестів проти тоталітарного режиму, противник русифікації, неодноразово заарештований і засуджений за «антирадянську агітацію і пропаганду», автор книги «Я не маю ні дому, ні вулиці». Петро Григоренко (1907 - 1987) - радянський генерал-майор, українець, правозахисник. Виступав на захист кримських татар та інших депортованих народів. У 1964 році за легальну правозахисну діяльність розжалуваний у рядові і позбавлений усіх державних відзнак. Перебував у радянських тюрмах, таборах і «психушках». Микола Руденко (1920–2004) - український поет, письменник, правозахисник, один із засновників і голова Української Гельсінської групи, неодноразово заарештований і засуджений за «антирадянську агітацію і пропаганду», перебував на примусовому психіатричному лікуванні, автор заборонених поетичних творів «Всесвіт у тобі», «Хрест», «Я вільний»; Герой України. В'ячеслав Чорновіл (1937—1999) - український політичний і державний діяч, журналіст, правозахисник, член Української гельсінської групи (1976 р.),</p>
--	--	---	--	--

			<p>завозилися різними людьми з-за кордону і поширювалися на території Радянського Союзу.</p> <p>Правозахисники - учасники дисидентського руху, які висували вимоги дотримання в СРСР основних прав і свобод людини, ознайомлення громадськості з Декларацією прав людини.</p>	<p>неодноразово засуджений за «наклепницьку діяльність на радянський суспільний лад» до ув'язнення, голова Народного Руху України, народний депутат незалежної України, автор книг «Лихо з розуму», «Правосуддя чи рецидиви терору», Герой України.</p> <p>Михайло Брайчевський (1924-2001) - український історик та археолог. Лауреат премії ім. М. Грушевського, лауреат премії Фондації Омеляна і Тетяни Антоновичів, член Української вільної академії наук (США), дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, голова Київського осередку Українського історичного товариства ім. М. Грушевського, заслужений діяч науки і техніки, почесний професор Національного університету «Києво-Могилянська академія».</p> <p>Сергій Параджанов (1924—1990) - український і вірменський кінорежисер, народний артист УРСР, режисер фільму «Тіні забутих предків», «Колір гранату» тощо; учасник акцій протесту проти масових арештів інтелігенції у 1960-ті рр., заарештований і засуджений до тривалого ув'язнення, лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка (посмертно).</p> <p>Іван Миколайчук (1941-1987) - український кіноактор, кінорежисер, сценарист. «Тіні забутих предків», «Пропала грамота», «Білий птах з чорною</p>
--	--	--	--	---

				<p>ознакою», «Вавилон ХХ».</p> <p>Олесь Гончар (1918-1995) - український прозаїк, публіцист, громадський і політичний діяч, учасник Великої Вітчизняної війни, голова правління Спілки письменників України, автор трилогії «Прапорonosці», романів «Тронка», «Собор» (1968р.) тощо.</p> <p>Леонід Биков (1928-1979) - український радянський актор, режисер і сценарист, заслужений артист УРСР (1958), заслужений артист РРФСР (1965), народний артист УРСР (1974).</p> <p>Володимир Івасюк (1949 - 1979) - український композитор і поет. «Я піду в далекі гори», «Червона рута» , «Водограй».</p> <p>Мустафа Джемільєв (1943 р.н.) - політичний та громадський діяч СРСР і України кримськотатарського походження, один із провідників кримськотатарського національного руху, правозахисник, учасник дисидентського руху, політв'язень.</p> <p>Микола Амосов (1913-2002) - радянський та український лікар, учений в галузі медицини та біокібернетики, громадський діяч, академік Національної академії наук України (1969) та Академії медичних наук України (1993), лауреат Ленінської премії (1961), Державної премії УРСР (1978, 1988) і Державної премії України в галузі науки і техніки</p>
--	--	--	--	---

				(1997). Директор Інституту серцево-судинної хірургії (1983–1988). Доктор медичних наук (1953), Герой України. Олег Антонов (1906 - 1984) - український літакобудівельник російського походження, один із провідних авіаконструкторів СРСР. Розробник літаків «Руслан», «Мрія».
13.	<i>Розпад Радянського Союзу та відновлення незалежності України 1985 – 1991 рр. Перебудова.</i>	<p>квітень 1985 р. - початок «перебудови».</p> <p>26 квітня 1986 р. - вибух на Чорнобильській АЕС.</p> <p>вересень 1989 р. - створення Народного руху України за перебудову.</p> <p>березень 1990 р. - перші альтернативні вибори до Верховної Ради УРСР.</p> <p>16 липня 1990 р. - ухвалення Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України.</p> <p>жовтень 1990 р. - «Революція на граніті».</p> <p>24 серпня 1991 р. - ухвалення Верховною Радою Акта проголошення незалежності України.</p>	<p>Перебудова - політичний курс радянського керівництва КПРС на чолі з М. Горбачовим на системну модернізацію радянського суспільства шляхом «революції згори», що реалізувався в СРСР у 1985—1991 рр.</p> <p>Гласність - політика максимальної відвертості в діяльності державних і громадських організацій, надання можливості отримувати достовірну інформацію, дізнатися правди про історичне минуле, висловлювати власну думку.</p> <p>Плюралізм - політична система, за якою влада здійснює свої повноваження у взаємодії з опозиційними партіями і</p>	<p>Леонід Кравчук (1934 р.н.) - український політичний діяч. Перший Президент України після здобуття нею незалежності (1991—1994 рр.), Голова Верховної Ради України у 1990—1991 роках, Народний депутат України у 1990—1991 рр. та 1994—2006 роках, Герой України (2001 р.).</p> <p>Володимир Івашко(1932-1994) - радянський державний і партійний діяч, кандидат економічних наук, перший секретар ЦК Компартії України ЦК КП УРСР у 1989-1990 рр., голова Верховної Ради УРСР (1990 р.), перший заступник Генерального секретаря ЦК КПРС у 1990-1991 рр.</p> <p>Іван Драч (1936-2018) - видатний поет, один із найяскравіших шістдесятників, автор поетичних збірок «Протуберанці серця», «Корінь і крона», «Соняшник» тощо; сценаріїв фільмів «Криниця для спраглих», «Камінний хрест», «Пропала грамота»; перший голова Народного Руху України (1989), Герой України (2006).</p>

		<p>1 грудня 1991 р. - Всеукраїнський референдум і вибори Президента України.</p>	<p>громадськими організаціями, яким держава забезпечує право вільно відстоювати свої інтереси.</p> <p>Український національно-демократичний рух - рух другої половини 80-х років, який супроводжувався активізацією національно-демократичних сил, які ставили питання про вирішення національних проблем, про досягнення справжнього суверенітету, про критику наявного ладу.</p> <p>Багатопартійність - наявність у суспільстві, державі двох-трьох і більше офіційно зареєстрованих політичних партій і рухів, що ведуть боротьбу за владу.</p> <p>Суверенітет - незалежність держави у зовнішніх справах і верховенство у внутрішніх справах.</p> <p>Інфляція - знецінення паперових грошей, що перебувають в обігу, падіння їх купівельної спроможності, яке</p>	
--	--	---	---	--

			<p>супроводжується постійним зростанням цін на всі товари та послуги.</p> <p>Ринкові відносини - економічні відносини, що складаються в умовах багатоукладної ринкової економіки, вільної конкуренції і рівноправності суб'єктів господарювання.</p> <p>Референдум - в державному праві прийняття електоратом (виборцями) рішення з конституційних, законодавчих чи інших внутрішньо- чи зовнішньополітичних питань.</p> <p>Незалежність - політична самостійність, відсутність підлеглості, суверенітет.</p> <p>Президент - виборний голова держави в країнах з республіканською або змішаною формою правління.</p>	
13.	<i>Становлення України в умовах незалежності</i>	<p>6 грудня 1991 р. - заснування Збройних Сил України.</p> <p>липень 1994 р. - обрання</p>	Конституція, суверенітет, «помаранчева революція», «касетний скандал».	Леонід Кучма (1938р.н.) - український політик, Прем'єр-міністр України з 13 жовтня 1992 р. до 21 вересня 1993 р., другий Президент України (19 липня

		<p>Л. Кучми Президентом України.</p> <p>1995 р. - Україна стає членом Ради Європи.</p> <p>28 червня 1996 р. - ухвалення Конституції України.</p> <p>вересень 1996 р. - запровадження гривні.</p> <p>жовтень-грудень 2004 р. - «Помаранчева революція», - обрання Президентом України В.Ющенка.</p>		<p>1994р. — 23 січня 2005р.).</p> <p>Віктор Ющенко (1954 р.н.) - український політик, голова партії «Наша Україна» (2005–2013 рр.), засновник та Голова Ради Інституту Президента Віктора Ющенка «Стратегічні ініціативи», третій Президент України (2005–2010 рр.), голова Національного банку України (1993–2000 рр.), Прем'єр-міністр України (1999–2001 рр.), лідер Помаранчевої революції.</p> <p>Любомир Гузар (1933-2017) - український релігійний діяч, патріарх-предстоятель Української Греко-Католицької Церкви (2001—2011).</p> <p>Леонід Каденюк (1951-2018) - український льотчик-випробувач 1-го класу, космонавт, генерал-майор авіації, перший і єдиний астронавт незалежної України.</p> <p>Віктор Янукович (1950 р.н.) - український державний діяч, політик, четвертий Президент України (з 25 лютого 2010 р. до 22 лютого 2014 р.). Голова Партії регіонів, Прем'єр-міністр України (2002 —2005 рр. та 2006 —2007 рр.). Двічі поспіль брав участь у президентських виборах: 2004 р. програв, 2010 р. переміг. 22 лютого 2014 р. визнаний Верховною Радою України таким, що у неконституційний спосіб самоусунувся від здійснення конституційних повноважень, та є таким,</p>
--	--	--	--	---

				що не виконує свої обов'язки.
14.	<i>Творення нової України</i>	<p>2008 р. - вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ).</p> <p>січень 2010 р. - обрання Президентом України В.Януковича.</p> <p>листопад 2013-лютий 2014 рр.- «революція гідності», повалення режиму В.Януковича.</p> <p>червень 2014 р.- обрання президентом П. Порошенка.</p> <p>2014 р. - підписання Україною Угоди про Асоціацію з ЄС.</p> <p>вересень 2014 р., лютий 2015 р.- Мінські угоди.</p>	<p>Помаранчева революція - кампанія протестів в Україні, організована і проведена прихильниками Віктора Ющенка, основного кандидата від опозиції на президентських виборах у листопаді — грудні 2004 року, після оголошення Центральною виборчою комісією попередніх результатів, згідно з якими нібито переміг його суперник — Віктор Янукович.</p> <p>Євромайдан - національно-патріотичні протестні акції в Україні, передусім, проти корупції, свавілля правоохоронних органів та сил спецпризначення, а також на підтримку європейського вектора зовнішньої політики України.</p> <p>Небесна сотня - збірна назва загиблих протестувальників, які мали безпосередній стосунок до ідеї та акції</p>	<p>Петро Порошенко (1965 р.н.) - український державний та політичний діяч, п'ятий Президент України. Був народним депутатом України III, IV, V та VII скликань, секретарем Ради Національної безпеки і оборони України, міністром економічного розвитку та торгівлі України, міністром закордонних справ України, головою Ради Національного банку України.</p>

		<p>Євромайдану (Революції Гідності) у грудні 2013 — лютому 2014 року.</p> <p>Революція Гідності - політичні та суспільні зміни в Україні з 21 листопада 2013 до лютого 2014 року, викликані спротивом проти відходу політичного керівництва країни від законодавчо закріпленого курсу на Європейську інтеграцію та подальшою протидією цьому курсу.</p> <p>Сепаратизм - політика і практика відокремлення, відділення частини території (сецесії) держави з метою створення суверенної держави, дезінтеграцію країни, переходу до складу іншої держави (іредентизм) чи набуття статусу дуже широкої автономії.</p> <p>Антитерористична операція - комплекс заходів, спрямованих на попередження, запобігання та припинення терористичних дій.</p> <p>Анексія - насильницьке</p>	
--	--	---	--

		<p>приєднання державою всієї або частини території іншої держави в односторонньому порядку. За міжнародним правом анексія — один з видів агресії і спричиняє міжнародно-правову відповідальність.</p> <p>Тимчасово окупована територія - частина території України, яка контролюється Російською Федерацією внаслідок анексії Криму, а також війни на сході України.</p> <p>Кіборги - назва українських вояків - захисників донецького аеропорту під час війни на сході України.</p> <p>Волонтерський рух - добровільна безкорисна суспільно корисна діяльність. Може здійснюватись і окремими людьми, і організаціями.</p> <p>Люстрація - заборона діячам високого рангу, які скомпрометували себе, впродовж певного часу або позиттєво працювати на державній службі.</p>	
--	--	---	--

			<p>Безвізовий режим - статус, що дозволяє громадянам вільно перетинати міждержавні кордони без попереднього звернення до посольства для отримання дозволу.</p> <p>Екуменізм - ідеологія та рух за співпрацю та взаєморозуміння між християнами різних конфесій.</p>	
--	--	--	---	--

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко О.Д.. Історія України: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 3-тє, виправлене, доповнене. – К.: Академвидав, 2005. – 688 с.
2. Гудзь В.В. Історія України: Підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий Дім „Слово||”, 2003. – 616 с.
3. Історія України. XX – початку XXI століття: навч. посібник /За заг. ред. В.А.Смолія. – К.: Знання, 2004. – 582 с

4. Історія України: Навчальний посібник ./ В.М.Литвин, В.М.Мордвинцев, А.Г. Слюсаренко. – К.: Знання-Прес, 2002. – 669 с.
5. Історія України. Новий Довідник.. – К.: «Казка», 2005. – 736 с.
6. Найважливіші дати з історії України ХХ-ХХІ ст. <https://znoclub.com/pidgotovka-do-zno/426-najvazhlivishi-istorichni-dati-ta-podiji-tablitsya.html>